

Τ Μ Η Μ Α Β΄.

Π Ε Ρ Ι Τ Ω Ν Π Α Θ Ω Ν

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Α΄

Α΄ ρ χ η και Φύσις τῶ Παθῶν.

Ὁ αἰσθητικὸς ἄνθρωπος, ἐπειδὴ εἶναι κατεσκευασμένος ἀπὸ τῆς φύσεως μετὰ ἑνὸς ὀργανισμοῦ λεπτότατον, καὶ ἐκτεθειμένος εἰς τὴν διωκετὴν ἐνέργειαν τῶν ἀντικειμένων, ὅπως τὸν ἀσκηκλόνον, πολλὰ εὐκόλως ἠμπορεῖ νὰ παραχθῆ καὶ νὰ ἀφανισθῆ, ἀνίσως ὅσον εἶχε κανὴν μέσον, δι' ἃ νὰ διαγιώσκῃ τὰς ὀφελίμους ἀπὸ τῆς βλαβεραῆς προσβολῆς τῶν ἀντικειμένων. Τὸ μέσον, τὸ ὁποῖον τὸ εἶχε εἶναι ἀπὸ τῆς προμήθειαν τῆς φύσεως, εἶναι ἡ αἰσθητικότης. Ἀνίσως μία προσβολὴ διαταράττεται, ἢ ἄλλως διαταράττεται καὶ κινεῖται τὰς σωματικὰς ἰσχύας, τείνῃ εἰς τὸ νὰ διαλύσῃ τὴν ἑνότητα καὶ τὴν ἀρμονίαν των, εὐθύς ἢ αἰσθητικότης τὸν εἰδοποιεῖ ὅτι τούτοις ἀπὸ τῆς ἀληθοῦτος. Ἄν μία ἄλλη τείνῃ ἐξ ἐναντίας εἰς τὸ νὰ τὰς ἐξασκῆ ἡσυχῶς ἑστίνος κινήσεως τακτικῆς καὶ κανονικῆς, καὶ νὰ διατηρῆ εἰς αὐτὰς τὴν φυσικὴν ἰσχύον, ἢ νὰ τὴν ὑποκαθίστῃ, ὅποτεν ἀπὸ ὁποιοῦνδήποτε αἰτίαν ἤθελεν τὴν χάσῃ, τὸν εἰδοποιεῖ καὶ ὅτι τῆς εὐθύς ἢ αἰσθητικότης ἑστίνος ἐναντίον αἰσθήματος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ ἡδονή.

Ἄλλ' ἢ ἐσωτερικὴ αἰσθησις τῆς ἡδονῆς καὶ τῆς ἀληθοῦτος πολλὰ ὀλίγον ἤθελε τὸν ὀφελήσῃ, ἀνίσως ὅσον εἶχε ἕν ὅσον, δι' ἃ νὰ γνωρίζῃ καὶ τὰ ἀντικείμενα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ ἐρχονται αἰσθητικῶς, ἢ αἰσθητικῶς

προσβολαί. Οὕτως ἠθελε δακρύνῃ τὸ πολὺ πολὺ τὰ ὠφέλιμα αἰδήματα ἅπτό τὰ βλαβερά, ὅμως δὲν ἠθελεν ἢμπορῆ μῆτε ἐκεῖνα νὰ ἀπολαύσῃ, μῆτε ταῦτα νὰ ἀποφύγῃ. Ὅθεν κοντὰ εἰς τὴν δύναμιν τῆς αἰδανέουσαι ἐσωτερικῶς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐξωτερικῶν προσβολῶν, τὰ ἐδόθη προσέτι καὶ ἐκεῖνη τοῦ γινώσκειν τὰ ἀντικείμενα, ἐκ τῆς ὁποίων αὐταὶ προέρχονται.

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκ ταύτης ὠφέλεια καὶ βοήθεια πολλά ἐλλειπής ἠθελεν εἶναι, ἀνίσως ἅπντος τῆς ἀντικειμένου, δὲν ἠθελε δακρύνῃ πλέον κάμμιαν ιδέαν αὐτῆς, ἢ τῆς ἀποτελεσμάτων του. Διὰ τί δὲ νὰ ἰξέρῃ ποῖον ἀντικείμενον νὰ ἐναγκαλιθῆ, καὶ ποῖον νὰ ἀποφύγῃ, ἠθελεν εἶναι χεῖρα πάντοτε νὰ αἰδανέται, εἴτ' ἐν νὰ δοκιμάζῃ πρότερον τὰς προσβολάς των, αἱ ὁποῖαι ἢμπορῶσαν πολλάκις νὰ εἶναι τοιαῦτα, ὅπῃ νὰ μὴ τῷ δίδεν πλέον καιρὸν ἐκλογῆς. Ἐκεῖνο λοιπὸν, ὅπῃ τελειοποιῆ καὶ ἐν τῷ τῷ θαυμαστὸν ἔργον τῆς φύσεως τὸν ἀνθρώπον, εἶναι ἡ μνήμη καὶ ἡ φαντασία. Διὸν ἐνθυμέμενος τὰς ἀπερασμύνας προσβολάς, καὶ ἀνακαλῶν τὴν εἰκόνα τῆς ἀντικειμένου, ὅθεν αὐταὶ προῆλθον, ἢμπορεῖ, καὶ χωρὶς νὰ τὰ ἔχη πλέον ἐτεργεῖα παρόντα, νὰ κάμῃ τὴν ἐκλογὴν καὶ γνώσει τὰς ἐπειτα ἐκ τῆς ἐγνωσμένων σημείων, ἰξεύρει πρὸς τὸ συμφέρον νὰ τὰ ἀποφεύγῃ, ἢ νὰ τὰ ἐπιδιώκῃ.

Τὰ ἀντικείμενα λοιπὸν ὅπῃ τείνεν εἰς σωτήρησιν καὶ τελειοποίησιν τῆς ἀνθρώπου, λέγονται ἀγαθὰ. ἐκεῖνα δὲ ὅπῃ τείνεν εἰς ὄλεθρον καὶ ἀφανισμόν τε, λέγονται κακά. Πολλάκις ὅμως ἀγαθὰ καὶ κακά λέγονται καὶ αἱ προσβολαὶ αἱ ὠφέλιμοι ἢ βλαβεραὶ, ὅπῃ αὐτὰ κάμνεν ἐπάνω εἰς τὸν ἀνθρώπον. καὶ ἡ ἡδονή, ἢ ἀλγηδῶν, ὅπῃ αἰδανέται ἐξ αὐτῆς ἡ ψυχὴ (ὅρα Τμήμ. Α'. Κεφ. Β'). Συμβαίνει μάλιστα καὶ πολλάκις φεραῖς, ὅπῃ ἡ ἡδονὴ καὶ λύπη (ἀλγηδῶν), αἱ ὁποῖαι ἐδόθησαν εἰς τὸν ἀνθρώπον ἅπτο τῆς φύσεως

σιν ὡς μέσα, δι' ὧν νὰ διακείνη τὰς ὠφελίμους προσβολὰς ἀπὸ τὰς βλαβεράς, νὰ νομίζονται παρ' αὐτῶν ὡς τέλη· καὶ διὰ τῆτο γνωρίζοντας μὴ διὰ τῆς ἡδονῆς τὰ πράγματα, ὅπῃ σιωπελῶν εἰς σιωπῆρσιν καὶ τελειότητά τε, νὰ μὴ τὰ ἐπιζητῆ πλέον διὰ τῆτο τὸ αἴτιον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἡδονὴν αὐτῶν, ὅπῃ τῶν ὑποχονται· γνωρίζοντας δὲ πάλιν διὰ τῆς ἀλγηδόνοσ τὰ πράγματα, ὅπῃ σιωπελῶν εἰς ὀλεθρον καὶ ἀφανισμόν τε, νὰ μὴ τὰ ἀποφύγη πλέον διὰ τὴν βλάβην, ὅπῃ ἡμπορῶν νὰ τῶν προξενήσων, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀλγηδόνα, ὅπῃ τῶν προέρχεται ἀπ' αὐτῆ. Πόσων σφαλμάτων παραίτιον γίνεται τῆτο τὸ ἀντικαθίστασθαι ὡς τέλος ἐκεῖνο, ὅπῃ εἶναι μέσον, δεῦν εἶναι τόπος ἐπιταῦθα νὰ τὸ ἐξετάσωμεν· ἐδῶ ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ἕως ἀπλῶσ τὸ πρᾶγμα, διὰ νὰ διορίσωμεν ἀκρίβεστερον εἰς πόσα σημαίνόμενα, καὶ διὰ ποίους λόγους ἡμπορῶν νὰ ἐφαρμοθῶν τὰ ὀνόματα τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν.

Κάθε πρᾶγμα, ὅπῃ θεωρεῖται παρ' ἡμῶν ὑπὸ χῆμα ἀγαθῶν, παρέχει εἰς ἡμᾶσ μίαν φυσικὴν κλίσιν πρὸσ αὐτό· καὶ τῆτο ὀνομάζεται ἀγάπη· ἐξ ἐναντίας κάθε πρᾶγμα, ὅπου θεωρεῖται ὑπὸ χῆμα κακῶν, μᾶσ προξενεῖ μίαν φυσικὴν ἀποτροφὴν· καὶ τῆτο καλεῖται μῖσος.

Ἡ ἀγάπη καὶ τὸ μῖσος εἶναι τὰ πρῶτόντα πάθη τῶν ἀνθρώπων, εἶναι τὰ ἁρκεῖότερα, εἶναι ἐκεῖνα, ὅπῃ δικαίως ἡμπορῶν νὰ ὀνομαθῶν θεμελιώδη. Τὸ γνωσκεῖν λοιπὸν καλῶσ τὴν ἀρχὴν καὶ φύσιν τέτων τῶν δύο πρῶτόντων παθῶν, εἶναι πρᾶγμα ὠφελιμώτατον· καὶ διὰ νὰ τὰ γνωρίσῃ τινὰσ καλῶσ, πρέπει νὰ θεωρήσῃ τὸν ἀνθρωπον εἰσ τὰς ἑῖσ διαφόρους καταστάσεις, ὅπῃ ἐσημειώσαμεν ἀνωτέρω.

Ἀνίσως ὁ ἀνθρωπος δεῦν εἶχον ἄλλο, εἰμὴ μόνον τὴν ἐσωτερικὴν αἰσθητικὴν ἀδυναμία, ἢ ἀγάπη τε ἢ μῖσος περὶορίζεται μόνον εἰσ μίαν ἀπλῶν ἀρέσκειαν τῶν ἡδονικῶν αἰσθημάτων, ὅπῃ πρὸσ τὸ παρὸν δοκιμάζει· καὶ

τὸ μῖσος τε δὲν ἠθέλον εἶναι ἄλλο, εἰμὴ μία ἀπλή
δυσἀρέσκεια τῆς ἀλγεινῶν αἰδημάτων, ὅπῃ ἠθέλον
εἶναι ἠναγκασμῶς νὰ ὑποφέρῃ.

Προικισμῶς ὅμως ἀπὸ τῆς φύσιν μὲ τῆς δυνά-
μιν τοῦ διαγινώσκειν τὰ ἀντικείμενα, ἐκ τῆς ὁποίων
προέρχονται αἱ ἠδονικαὶ ἢ ἀλγεινὰ προσβολαί, αἰ-
θαίνεται ὅτι αὐξάνει μᾶλλον ἢ μᾶλλον ἢ ἀγάπη καὶ
τὸ μῖσός τε. Διὰ τὴν εἰς τῆς ἀρέσκειαν τῆς ἠδονικῶν
αἰδημάτων προσίθεται μία ἄλλη ἀρέσκεια τῆς ἀντι-
κειμῶν, ἧς ὧν προέρχονται τὰ αἰδήματα, εἴτ' ἐν
μία ἐσωτερικῇ διχαίσει εἰς τὸ νὰ τὰ θεωρῇ, μία
ἐσωτερικῇ ἠδονῇ, δι' ὅτι τὰ ἔχει παρόντα· ὡσαύτως
εἰς τῆς μυσάχθειαν (ἀπυροφίᾳ) τῆς ἀλγεινῶν αἰ-
δημάτων συζύγνυται ἕτερα ἀπυροφίᾳ τῆς ἀντικειμέ-
νων, ἧς ὧν ταῦτα προέρχονται, ὅβρι μία αἰτία, μία
δυσἀρέσκεια, μία ἀθυμία δι' ὅτι ἀναγκάζεται νὰ
τὰ ἔχη παρόντα.

Ἀνίσως ὅμως δὲν εἶχε μνήμην ἢ φαντασίαν, αὐ-
τὰ τὰ πάθη ἠθέλον εἶναι εἰς αὐτὸν ἔτι μᾶλλον πε-
ριωρισμῶς· διὰ τὴν ἠθέλον περιλαμβάνονται εἰς μό-
να τὰ αἰδήματα ἢ τὰ παρόντα ἀντικείμενα, τῆς ὁ-
ποίων ἀρθεύτων ἐκ μέσῃ, ἠθέλε παύῃ καθε ἀγά-
πη ἢ καθε μῖσος. Ἡ φαντασία λοιπὸν ἢ ἡ μνήμη
εἶναι ἐκεῖνα, ὅπῃ παρρησιάζονται εἰς αὐτὸν τὴν εἰ-
κόνα τῆς ὠφελίμων καὶ ἐρασῶν ἀντικειμῶν καὶ μὴ
παρόντων, καὶ ἀνακαλῶντας τῆς εἰκόνα τῆς ἠδονικῶν
αἰδημάτων, ὅπῃ εἰς τῆς προέρχονται, ὡδύγουν
εἰς αὐτὸν ἐκείνῃ τῆς κλίσει, ἢ ὁποία συγκροτεῖ
κυρίως τῆς ἀγάπῃ, ὅβρι ἐκείνῃ τῆς ἀρέσκειαν
εἰς τὸ νὰ θεωρῇ τὴν εἰκόνα τῆς τοιούτων ἀντικειμῶν,
ἐκείνῃ τῆς διωκτικῇ ἐπιρρέπειαν πρὸς αὐτὰ, ἐκείνῃ
τῆς σπυδιῶν εἰς τὸ νὰ τὰ ἀνιχνύῃ, ἐκείνῃ τῆς εὐ-
φροσύνῃ εἰς τὸ νὰ τὰ εὐρίσκη. Ἡ φαντασία καὶ ἡ
μνήμη εἶναι ὡσαύτως ἐκεῖνα, ὅπῃ παρρησιάζονται
τῆς τῆς εἰκόνα τῆς βλαβερῶν, ἢ δυσἀρέσων ἀντικει-
μῶν, καὶ ἀνακαλῶντας τῆς εἰκόνα τῆς ἐκ τῆς

προέρχονται ἀλγεινῶν αἰδημάτων, ὡραίων εἰς αὐ-
τὸν ἐκείνῳ τῷ ἀποστροφῷ, εἰς τῷ ὁποίᾳ σωί-
ζεται κυρίως τὸ μῖσος, τὰτ' ἐστὶν ἐκείνη ἢ ἀηδία τῆ
να ἔχη ἔμποδόν τε τὴν εἰκόνα των, ἐκείνη ἢ διδυκεῖς
πρὸς ταῦτα μυσάχθεια, ἐκείνη ἢ ἐπίμονος ἀπεδὴ τῆ
να τὰ ἀπομακρύνῃ, ἢ να τὰ ἀποφύγῃ, ἐκείνη ἢ σε-
νοχωρία καὶ δυσχέρεια τῆ να τὰ ἀπαντήσῃ ἐκ δούτέρου.

Αἰτίως ἐκαμνῶν μίαν ἀκευβεσέραν ἀνάλυσιν τέ-
των τῆ δὺ παθῶν οἱ φιλόσοφοι, (οἱ ὁποῖοι τὴν εἰς
τὸ ἀγαθὸν καὶ τῷ εὐδαιμονίαν ἀγάπῳ, καὶ τὸ πρὸς
τὸ κακὸν καὶ τῷ κακοδαιμονίαν μῖσος τὰ ἐθεώρησαν
ὡς δύο κλίσεις ἐνεσαρμῶνας ἀπὸ τῷ φύτιν εἰς τὸν
ἄνθρωπον, ὡς δύο ἁδθέσεις ἐμφύτας, ὡς δύο εἶδη
φυσικῆς ὀρμῆς) δεῦ ἠθέλαν καταφύγῃ, ὡς ἔτυχον,
εἰς τὸσον ματαίας καὶ κενὰς ἐννοιῶν ἐκφράσεις. Διὰ
τὶ τὸ να λέγῃ τινὰς, ὅτι ἢ πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τῷ
εὐδαιμονίαν ἀγάπη εἶναι ἐμφυτος εἰς τὸν ἄνθρωπον,
εἶναι ἐνεσαρμῶν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῷ φύτιν, εἶναι
μία φυσικὴ ὀρμῆ, εἶναι τὸ ἴδιον να λέγῃ δεῦν με-
πολλὰ λόγια· ἢ τὸ πολὺ πολὺ να λέγῃ, ὅτι αὐτὴ
ἢ ἀγάπη εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον μία ἁδθέσις, ἢ ὁ-
ποῖα δεῦν εἶναι γνωστὸν πόθεν προέρχεται. Εἰς τὸν
ἄνθρωπον λοιπὸν δεῦν εἶναι ἄλλο τί ἐμφυτον (αὐ-
συγχωρῆται να μεταχειρισθῶμεν τῆτον τὸν ὄρον), εἰ-
μὴ ἢ διαύρις τῆ αἰδανῆσαι, τῆ σκέπτεσθαι, τῆ με-
μνῆσαι, τῆ βέλεσθαι, καὶ τῆ ἐνεργεῖν, ὡραὶ τῆ ὁ-
ποῖων ὠριλήσασθαι καὶ πλάτος εἰς τῷ ψυχολογίαν.
Ἡ δὲ πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τῷ εὐδαιμονίαν φυσικὴ
ἀγάπη, καὶ τὸ πρὸς τὸ κακὸν καὶ τῷ κακοδαιμονίαν
φυσικὸν μῖσος δεῦν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ἀποτελέσματα
ἔμεσα τῆ εἰρημῶν τέτων δυνάμεων.

Ἐξηγηθείσης λοιπὸν ἔτω τῆς ἀρχῆς τῆς ἀγάπης
καὶ τῆ μίσους, ἐξηγηθῆ ἁεθὸν καὶ ἢ τῆ ὀπλοῖπων πα-
θῶν, τὰ ὁποῖα κυρίως ἄλλο δεῦν εἶναι, ὅτι μὴ ἔσο-
ποι καὶ ἀλλοιώσεις τέτων τῆ δὺ πρῶτίσων παθῶν.
Ἀρχίζοντας λοιπὸν ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅπε κρέμανται ἀ-

πὸ τὴν ἀγάπην, ἐπειδὴ αὐτὴ ἔχει ὑποκείμενον τῆς τὸ ἀγαθόν, τὸτο δὲ εἶναι ἢ παρεληλυθός, ἢ ὄντος, ἢ μέλλον, καὶ τότε ἢ ἐκείνη τὰ εἶδος, καὶ οἱ ἕοποιοι ἄρα καὶ αἱ ἀλλοιώσεις αὐτῆς εἶναι ποικίλαι καὶ διάφοροι.

Ἡ ἀγάπη εἰς ἀγαθὸν παρεληλυθότος ὀφθαλμοῦ τὴν διάρῆσκαιαν ἢ τὴν δυσαρῆσκαιαν, καθ' ὃ ἠθέλε μᾶς ἀρέσκει πάντοτε ἢ μνήμη τε, ἢ ἠθέλε μᾶς ἀπαρέσκει ἢ ἀποβολή τε. Ἡ ἀγάπη εἰς ἀγαθὸν παρόντος γίνεται ὀφθαλμοῦ, ὀφθαλμοῦ, χαρὰ, ἀγαλλίασις, καὶ τὴν μείζω, ἢ ἐλάσσω προσβολῶν, ὅπῃ τὸ τοῖστον ἀγαθόν κάμνει εἰς ἡμᾶς, ἢ ὅποια ὅπῃ γίνεται σαθερά καὶ ἐκτικῆ, λέγεται ἰλαρότης. Ἡ ἀγάπη εἰς ἀγαθὸν μέλλοντος ἡμᾶς τὴν ὀφθαλμοῦ, ἢ ὅποια εἶναι συνωδόμενῃ μὲ τὴν ἐλπίδα ἢ μὲ τὸν φόβον· τὸ πρῶτον αὐτὸ ἢ ἀπόλαυσις τε εἶναι πιθανή, τὸ δεύτερον, αὐτὸ εἶναι ἀπίθανος· ἢ δὲ ἐλπίς ἔπειτα λέγεται κυριώτερον πεποίθησις· καὶ ὁ φόβος δυσπιστία, καὶ τὸν λογισμόν (λογαριασμόν), ὅπῃ εἰς μίαν τοιαύτην ἀπόλαυσιν κάμνομεν ἢ τῆς ἀξίας τῆς ἡμετέρων δυνάμεων, ἢ τῆς ὀφθαλμοῦ, ὅπῃ παρ' ἄλλων προσμετρήσῃ.

Ἄν ἡ ἀγάπη ἀφορᾷ μόνον εἰς ἡδονὴν, λέγεται ὀφθαλμοῦ, λαιμαργία (λιχνεῖα), ἀσέλγεια, ἀκολασία καὶ τὰς διαφόρους βαθμοὺς καὶ τὰς διαφόρους ἡδονὰς, εἰς τὰς ὅποιας ἀποτείνεται. Ἄν ἀποτείνεται εἰς πλῆθος, λέγεται φιλαργυρία· αὐτὴ εἰς τιμὰς, φιλοτιμία· αὐτὴ εἰς γνῶσιν πραγμάτων νέων, πολυπραγμοσύνη ἢ περιέργεια· καὶ αὐτὴ τὰ νέα πράγματα φαίνονται εἰς ἀποροπία, ἢ ἀγαίνεν ἀπὸ τὸ ἔθος, ὀφθαλμοῦ τὸ θαυμασμόν. Ἄν τέλος ἀποβλέπη εἰς τὸ τίμιον καὶ τὴν ἀρετῶν, δὲν ἔχει ἴδιον ὄνομα, ἀλλ' ὀνομάζεται ἡμετέρως ἀγάπη τιμῆς, ἀρετῆς, δικαιοσύνης κτ.

Ἡ ἀγάπη, ὅπῃ ἔχομεν πρὸς ἑαυτὸς, λέγεται ἀγάπη ἡμῶν αὐτῶν, ἢ φιλαυτία· ἢ ὅποια, αὐτὴ εἶναι συνωδόμενῃ ἀπὸ μίαν ὑπερβολικῶν ὀφθαλμοῦ ὅπῃ ἔχει

ἔχει τις ὡς ἐαυτῆ, ὀνομάζεται ὑπερηφάνεια ἢ ἀλαζονεία· αὐτὴ δὲ σιωποφύεται ὑπὸ μίαν ὑπερβολικὴν ἐπιθυμίαν τῆ τιμᾶσαι ὡς τῶ ἄλλων, καλεῖται κενοδοξία· ἢ ἀγάπη, ὅπῃ ὀφείλει ὁ ἀνθρώπος νὰ ἔχη εἰς ὅλας ἐν γῆσι τὰς ὁμοίους τῆ, λέγεται εὐνοια· ἐκείνη, ὅπῃ ἀπετείνεται εἰς πρόσωπα διωρισμένα ἢ κρατεῖ τὸ γῆικὸν ὄνομα ἀγάπη, ἢ λαμβάνει τὸ ὄνομα τῆς φιλίας. Ἡ πρὸς τῶ πατεῖδα ἀγάπη δὲ ἔχει ἴδιον ὄνομα, ἀλλὰ χαρακτηρίζεται μὲ τὸ ἐπίθετον πατριωτικὴ, ἢ λέγεται φιλόπατρις. Ἡ τῶ γονέων πρὸς τὰ τέκνα, τῶ τέκνων πρὸς τὰς γονεῖς, τῶ ἀδελφῶν καὶ συζύγων, καὶ ἀπλῶς τῶ συγγῆτων πρὸς ἀλλήλους λέγεται φιλοσοργία, ἢ ἐπισημαίνεται μὲ τὰ ἐπίθετα πατρικὴ, μητρικὴ, υἱικὴ, ἀδελφικὴ, γαμικὴ, συγγῆκικὴ. Ἡ ὑπὲρ τῶ συμφερόντων τῆ ἑτέρῃ ἐπιθυμία καὶ ὁ ὑπὲρ τῆτων ζῆλος, λέγεται χάρις, ἢ ευποιία· ἢ ὑπὲρ τῆς δὴτυχίας τῶ ἄλλων χαρὰ, καλεῖται συγχαρμοσύνη (συνηδέεσθαι). Ἡ πρὸς τὰ ὑποκείμενα, ὑπὸ τὰ ὅποια δὴεργετήθημεν, κλίσις εἶτ' ἐν ἀγάπῃ, λέγεται δὴγνωμοσύνη. Ἡ κλίσις πρὸς τὰς ἀξίας καὶ ποροκομίας ἀνθρώπων, λέγεται ὑπόληψις, σέβας, δὴλάβετα. Ἡ κλίσις τέλος πάντων, ὅπῃ ὀφείλομεν νὰ ἔχωμεν πρὸς τὸν ὑπέρτατον Δημιουργὸν μας ὡς λαμβάνει εἰς ἐαυτῶ ὅλας ὁμῶς τὰς διαθέσεις τῆς ἀγάπης, δὴγνωμοσύνη δηλαδὴ, ὑποτάγῃ, τιμῶ, σέβας, δὴλάβειαν, τὰ ὅποια ὅλα τὰ ὡς λαμβάνει ἢ ὀρησκεία ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς ἀγάπης.

Τὰ πάθη, ὅπῃ γῆνῶνται ὑπὸ τὸ μῖσος, εἶναι καὶ αὐτὰ ὡσαύτως δὴφορα, καὶ τῶ δὴφορᾶν τῶ κακῶν, ὅπῃ τὰ πρὸξενῶν, θεωρημῶν δὴλονότι καὶ τῆτων καὶ τὸ παρεληλυθὸς, καὶ τὸ ἐνεστὸς, καὶ καὶ τὸ μέλλον.

Τὸ μῖσος δὴ εἶνα κακὸν παρεληλυθὸς, τὸ ὅποῖον μᾶς κακοφαινεται ἀκόμι δι' ὅτι ὑπαγκάθημεν νὰ τὸ δοκιμάσωμεν, εἶναι πίκρα. Τὸ μῖσος δὴ εἶνα κακὸν ἐνεστὸς, εἶναι λύπη, θλίψις, ὡς ἀλγεια, ἐνοχωεῖα,

εία, ἀδημονία (1) καὶ λόγον, ὅπερ τὸ κακὸν ἠθέλον
εἶναι μᾶλλον, ἢ ἦπτον αἰθαντικόν· καὶ ὅποταν τὸ πά-
θος γῆνη ἐκτικόν, τότε λέγεται ἀνία ἢ μελαγχολία.
Τὸ μῖσος δὲ εἰς κακὸν μέλλον, ὀνομάζεται φόβος·
ὁ ὁποῖος, ἀντὶ τὸ κακὸν μᾶς παρῖσταται ὡς μέγα καὶ
ἄφοδκτον, μεταβαίνει εἰς κατάπτωσιν καὶ ἀπελπισίαν·
εἰ δὲ εἰς ἐναντίας τὸ κακὸν παρῖσταται ὡς μικρὸν,
καὶ ἔλαττον τῶν ἡμετέρων δυνάμεων, ὁ φόβος μετα-
βάλλεται εἰς ἀμέλειαν, καταφρόνησιν, ἐλπίδα (2),
θάρρος, ἀνδρείαν, δόλομιν.

Ἀνίσως τὸ κακὸν συρῖσταται εἰς τὴν μακρὰν διάρ-
κειαν εἰς καὶ τὰ αὐτὰ αἰδημάτης, ἢ κατὰσασις τῆς
φυχῆς τότε λέγεται δυσφορία· εἰ δὲ συρῖσταται εἰς
τὴν ἔλλειψιν αἰδημάτων καὶ ἰδεῶν ἀρεσῶν, ἢ γενικώ-
τερον εἰπεῖν αἰδημάτων καὶ ἰδεῶν ἐπαγωγῶν, λέγεται
ὀχληρία (πληξίς). Ἄν εἰς ἔλλειψιν πλέτε, δὲν
ἔχει ἴδιον ὄνομα. Ἄν εἰς ἔλλειψιν ἢ ἀποβολῆν τι-
μῆς, ὀξεδνώσις, ἢ αἰχμῶν. Ἄν εἰς συναίδησιν τι-
νὸς κακῆ πεπραγμῆς, ἔλεγχος συνειδήσεως· ἀντὶ εἰς
τὴν δυσἀρέσκειαν, δι' ὅτι τὸ ἐπράξαμεν, μεταμέλεια,
ἢ μετανοία.

Τὸ κακὸν, ὅπερ βλέπομεν εἰς ἄλλους, προσερεῖ εἰς
ἡμᾶς τὸν οἶκτον, ἢ τὴν ἀσπλαγχνίαν· τὸ ὁποῖον
πάθος, ὅποταν γινᾶται ἀπὸ τῆς θεῆας εἰς κακῆ
πεπραγμῆς παρ' ἄλλου, ὅμως μικρῆ καὶ συγχαρητέα,
ὄνο-

(1) Οἱ ὅροι εἶσι εἶναι συνώνυμοι ἐκφράζοντες τὰς διαφόρας
βαθμῆς τῆς λύπης, ὅπερ δοκιμάζομεν δὲ εἰς κακὸν παρὸν, εἴτ' εἰς
ἐνεσός.

(2) Ἡ ἐλπίς καὶ ὁ φόβος συμπαρακολουθεῖν καὶ τὰ εὖ καὶ εἰς
τὰ ἀγαθὰ, καὶ εἰς τὰ κακὰ· κυρίως ὅμως τὸ ὑποκείμενον τῆς ἐλ-
πίδος εἶναι πάντοτε ἡδονή, τὸ δὲ τῆς φόβου εἶναι λύπη· ἐλπίζο-
μεν τὴν ἡδονὴν τῆς ἀπολαύσεως εἰς ἀγαθῆ, ἢ τῆς ἀπαφυγῆς εἰς
κακῆ· καὶ φοβόμεθα τὴν λύπην τῆς ἐπελεύσεως εἰς κακῆ, ἢ τῆς
ἀπτυχίας εἰς ἀγαθῆ, ὅπερ ὑπονοούμεν.

ὀνομάζεται συμπάθεια. Τὸ κακὸν, ἐπεὶ γίνεται ἡμῖν παρ' ἄλλου, ἐγείρει εἰς ἡμᾶς τὴν ὀργὴν, τὸν χόλον, τὸν θυμὸν, τὰ ὅποια πάθη, ὅποταν ἐξαίρετον πολὺ καιρὸν, γίνονται ἐκεῖνο ὅπερ κυρίως καλεῖται μῖσος ἢ μῆνις. Ἄν τὸ μῖσος μᾶς κινήσῃ νὰ ἐπιθυμῶμεν τὸ κακὸν τῆς ἄλλου, ὀνομάζεται δύσνοια, κακοήθεια· εἰάν δὲ μᾶς κινήσῃ νὰ λυπέμεθα ἀλόγως διὰ τὸ καλὸν τῆς ἄλλου, φθόνος ἢ ζηλεία· εἰάν ὅμως εἶναι μόνον μία ἐκλογὴ δυσαρέσκεια δι' ὅτι βλέπομεν νὰ τιμᾶται καὶ νὰ βραβούηται εἷς ἀνθρώπος ἀνάξιος, ἢ νὰ δοκιμῆ εἷς κακὸν ἐγκείμενον εἰς ἀτίμητον ἀνθρώπον, τῆτο λέγεται ἀγανάκτησις.

Ἐδῶ δὲν κάμνομεν ἄλλο, ὡσαύτως φαίνομεν ἀπλῶς τὴν γενεαλογίαν, ὅπως εἶπεν, τῆς παθῶν, καὶ διὰ τῆτο τὰ ἀπερνεῖται ἐπιπροχάδῳ· τὰς δὲ μερικωτέρας ιδιότητας τῆς καθενός, θέλομεν τὰς δείξει, ὅταν ὀμιλήσωμεν ἐκκεκεμμένως περὶ αὐτῆς (1).

Πρέ-

(1) Εἰς τὴν γενεαλογίαν τῆς παθῶν δὲν ἐφύλαξαν ὅλοι οἱ φιλόσοφοι τὴν αὐτὴν τάξιν. Ὁ Τίμαιος, τὸν ὅποιον τὴν ἠκολούθησαν οἱ Στωϊκοὶ καὶ πολλοὶ ἄλλοι, τίθει πρῶτον τὰ πάθη τὴν ἐπιθυμίαν, τὸν φόβον, τὴν χαρὰν, καὶ τὴν λύπην. Οἱ Ἀριστοτελικοὶ διέστησαν δι' ἐναντίας πρὸς δύο ὀρέξεις θυμικὴν καὶ ἐπιθυμητικὴν. Ὁ Καρτέσιος πρῶτον πάθος θέτει τὸ θάμβος, δεύτερον τὴν τιμὴν (σέβας) ἢ τὴν καταφρόνησιν, τρίτον τὴν ἀγάπην, καὶ τὸ μῖσος, ἔπειτα τὰ ὅποια παράγει, κατὰ τὰς διαφορὰς ἀναφορὰς, ὅλα τὰ ἐπιλοισπα. Ὁ Μαλεμβράγγιος ὑποθέτει καθὼς ἡμεῖς τὴν ἀγάπην καὶ τὸ μῖσος· ὁ δὲ Βίλλιος (Willis) τὴν ἠδονὴν καὶ τὴν λύπην. Ὁ Χόββης (Hobbes) γνωρίζει ὡς πρῶτον τὰ πάθη τὴν ὀρέξιν, τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ἀγάπην, τὴν ἀποστροφὴν, τὸ μῖσος, τὴν χαρὰν, καὶ τὴν λύπην. Ὁ Σκιαφτενσβέρυς (Shaftesbury) θέτει διὰ πρῶτον τὰ πάθη, καθὼς ὁ Τίμαιος, τὴν ἐπιθυμίαν, τὴν ἀποστροφὴν (ἀντὶ τῆς φόβου), τὴν χαρὰν καὶ τὴν λύπην. Ἡ ἀγάπη κατ' αὐτὸν εἶναι συγκεκριμένη ἐπὶ ἐπιθυμίαν καὶ ἐλπίδα· τὸ δὲ μῖσος ἐπὶ ἀποστροφὴν καὶ φόβον. Ὁ Λώκιος παραδέχεται διὰ πρῶτον τὰ πάθη πάντες, ἀγάπην, μῖσος, ἐπιθυμίαν, χαρὰν, καὶ λύπην. Ὁ Χιτχέσων (Hutcheson)

Πρέπει ὅμως νὰ ἀδατηρήσωμεν, ὡς εἴρηται εἰς τὴν Μεταφυσικῶν (Μέρ. Α'. Τμήμ. Β'. Κεφ. Γ'. Ἀ' ρ' θρ. Γ'), ὅτι τὰ πάθη μῆτε ὅλα, μῆτε πάντοτε τείνου εἰς τὸ ὑποκείμενον τῶν μετὰ αὐτῶν ὀρμῶν, ἀλλὰ αὐτὴ ἡ ὀρμὴ εἶναι μείζων ἢ ἐλάσσων καὶ λόγον ὅπερ τὸ ὑποκείμενον παρίσταται εἰς τῶν φαντασίαν ὑπὸ μορφῶν κατὰ μείζονος ἢ ἐλάσσονος.

Ὅποταν ὁ ἀνθρώπος δὲν βλέπῃ εἰς εἷνα ἀντικείμενον μῆτε ἀγαθὸν μῆτε κακόν, ἢ βλέπῃ μόνον εἷνα ἀγαθὸν ἢ εἷνα κακόν μικρότατον καὶ φροντίδος ἀνάξιον, τότε ἡ κατάστασις τῆς ψυχῆς εἶναι ἀδιαφορεία, ἢ ὅποια εἶναι ἐλλείψις κινήσεως εἴτ' ἐν ἀλλοιωσεως, ἢ τὸ ἐλάχιστον ἐλλείψις κινήσεως ἀποχρώσεως.

Ἄν τὸ ἀντικείμενον παρίσταται ὑπὸ μορφῶν ἀγαθῶν, ὅμως μικρῶν, τότε ἀρχίζει νὰ ἀναφαίνεται ἐκεῖνη ἡ ἐσωτερικὴ κίνησις, εἶναι ὅμως μικρὰ καὶ ἀδυσκηνῆς, καὶ ἀντὶ πάθος καλεῖσθαι ὀχρῶστερον ἡγάθεσις ἢ δόδοκία, ἀντὶ τὸ καλὸν εἶναι ἐν τῇ ἀπολαύσει καὶ ῥοπή, κλίσις, ὀπρρέπεια, ἀνίσως εἶναι ἐν ἐλπίδι.

Τὸ πάθος ἀρχίζει νὰ διαμορφῶται, ὅποταν τὸ ἀντικείμενον παρίσταται ὑπὸ προσωπεῖον τινὸς ἀγαθοῦ μεγάλου, εἰς ἔσῳπον ὅπερ νὰ φέρηται ἡ ψυχὴ ἐπ' αὐτὸ μετὰ ζωηρότητα καὶ ὀρμῶν. Καὶ ἀντὶ ἡ φαντασία τὸ ἀδασαίην ὡς ἀγαθὸν μέγιστον, ἀναγκαῖον, ἀπαραίτητον, τότε τὸ πάθος ἀναπτύσσεται μετὰ ὅλῳ τῶν σφοδρότητα. Ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἡγάθεσις εἰς αὐτὸ μεταβάλλονται. Ἄλλο ἀντικείμενον ἢ ψυχὴ δὲν ἢμπορεῖ νὰ θεω-

τῶν ἐπιθυμίαν καὶ τῶν ἀποπροφῶν. Ὁ Χαρτλέϊος (Hartley) παραδέχεται πέντε πάθη ἡδονικὰ, ἀγάπην, ἐπιθυμίαν, ἐλπίδα, χαρὰν, ἡδονὴν ἀνάμνησιν καὶ πέντε λυπηρὰ, μῖσος δηλαδὴ, ἀποπροφῶν, φόβον, λύπην, καὶ ἀπὸ τῆς ἀνάμνησιν. Μίαν πλέον ἐκτεταμένον ἐκθεσιν τῶν τῆς ἀδιαφορῶν ἀδασασιῶν, ἢμπορεῖ τινὰς νὰ τῶν ἰδῆ εἰς τῶν Ἡ' θρικῶν τῆ Π. Στελλίτε (Βιβλ. Α'. Κεφ. 8.)

θεωρῆ, εἰ μὴ μόνον αὐτό· εἰς αὐτὸ ἔχει πετώσα
 καὶ πηδῶσα, καὶ μία βάσανος καὶ ἀνησυχία καθολικὴ
 τὴν παράττει, ἕως ὅπως δὲν φθάσῃ εἰς τὸ ἀποκτίσῃ.
 Ἀφ' ἧς τὸ πάθος κατακτίσῃ εἰς τοῦτον τὸν βαθμὸν,
 ἀσμάζεται ἐνθουσιασμός· καὶ αὖ φθάσῃ εἰς ὑπερβο-
 λῶν, καὶ μάλιστα αὖ ἔχῃ μίαν ἄλογον ἀφορμῶν, τότε
 καλεῖται φανησιασμός, ᾤδαφορὰ, μανία.

Ὅμοιοι καὶ ἴσοι χεδὸν εἶναι καὶ οἱ βαθμοὶ τῶ μί-
 σους, τὸ ὅποιον καὶ αὐτὸ ἀρχίζει ἀπὸ τῆς ἀνδρίας, καὶ
 ἀποτροφῶν, μεταβείνει ἔπειτα εἰς μυσάχθειαν καὶ
 ρδελυγμὸν καὶ κατακτᾶ εἰς φείκω καὶ λόγον ὅπως τὸ
 ὑποκείμενον παρίσταται εἰς τὸν νῦν ὑπὸ προσωπεῖον
 εὐδὸς κακῆ μικρῆ, ἢ μεγάλης, ἢ μεγίστης.

Εἰς αὐτὰς τὰς ᾤδαφάσεις ἡ φαντασία ἔχει ὡς
 ὅτι τὸ πλεῖστον μεγαλωτάτῳ μετοχῶν, καὶ ἐκτὸς τῆς
 πρώτης ἐκείνης κινήσεως, ἡ ὅποια ἀπονέμεται εἰς τὴν
 αἰδέησιν, τὰ λοιπὰ ὅλα κρέμονται ὡς τὰ πολλὰ ἀ-
 πὸ ἐκείνῳ τῶ δυνάμειν, μετὰ τῶ ὅποιαν συνηθίζει
 ἡ φαντασία εἰς τῶ ψυχῶν καὶ τὸ
 μᾶλλον καὶ ἥττον τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ. Ὅθεν ὅλη
 ἡ φαντασία τῶ φανίμε ἀνθρώπου θεωρεῖται ἢμπορεῖσθαι εὐ-
 κόλῳ εἰς ἀναχθῆ εἰς μόνῳ τῶ διοίκησιν τῆς φαντα-
 σίας, καὶ εἰς συσπλῆθῆ εἰς εἷνα μόνον Τμήμα.

Διὰ τὰ μὲν μακρυθῶμῳ ὅμως πολλὰ ἀπὸ τῶ
 περὶ μὲν μέθοδον, ἐσοχάδημῳ, ὅτι ἔωρεπέ εἰς
 κάμῳ εἷνα ἔσχωριστὸν Τμήμα φαντῆ παθῶν.
 Εἶναι παντὶ πρόδηλον, ὅτι ἡ διοίκησις τῆς φαντασίας
 θέλει κάμη χρεία εἰς τῆ ἀνάγκης τὸπον καὶ εἰς
 τῆ τὸ Τμήμα. Τὸ πάθος καθ' ἑαυτὸ ἄλλο δὲν εἶ-
 ναι, ᾤδα μία κίνησις φυσικὴ τῆς ψυχῆς, ἡ ὅποια
 φέρεται ὅτι τὸ ἀγαθόν, ἢ φύγει ἀπὸ τὸ κακόν. Ἡ
 τέχνη λοιπὸν τῆ διοικεῖν τὰ πάθη συγίσταται ὅλη
 εἰς τὸ εἰς κάμη εἰς μὲν κοροβάλλωνται εἰς τῶ ψυ-
 χῶν ἄλλα ἀγαθὰ, εἰμὴ μόνῳ ἐκεῖνα ὅπως εἶναι ἀ-
 ληθινὰ καὶ πραγματικά, καὶ εἰς τὸ ἐμποδίζει τῶ φαντα-
 σίας ἀπὸ τὸ εἰς τῶ φαντασίῳ εἰς τῶ ψυχῶν ὡς ἀγα-
 θὰ

θά ἀληθινὰ καὶ πραγματικὰ ἐκεῖνα, ὅπῃ εἶναι ψυ-
δῆ καὶ φαινόμενα.

Εἶναι λοιπὸν καταφανέστατον ἐκ τῆς εἰρημύων πό-
σον μάταιοι καὶ ἄλογοι εἶναι αἱ βλασφημίαι, ὅπῃ
κάμνουν τινὲς ἐναντίον τῆς παθῶν· καὶ πόσον ἀλογώ-
τεροι εἶναι ἐκεῖνοι, ὅπῃ ἠθέλον νὰ ἐξορίσων ἀπὸ
κράτος τὰ πάθη ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας. Διὰ
τί τὸ νὰ ἀφαιρέσῃ τινὰς τὰ πάθη ἀπὸ τὸν ἀνθρω-
πον, εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τῆς αἰσθητικότη-
τα, ἀπὸ τῆς ὁποίας ὡς ἀπὸ πρῶτης ἀρχῆς πηγάζ-
ουν, καὶ νὰ θέλῃ νὰ τὸν κάμῃ εἴνα σέλεχος (κέτ-
ζρον), ἢ εἴνα λίθον. Τὰς ἀταξίας τῆς φαντασίας
πρέπει νὰ τῆς ἀφαιρέσων, ὅστις τῆς φαντασίας πρέ-
πει νὰ διοικήσων καλῶς καὶ νὰ τὴν διορθώσων, ὅτι νὰ
μὴ περισσῆ εἰς τῆς ψυχῆς ὡς ἀγαθὸν ἢ κακὸν,
εἰ μὴ μόνον ἐκεῖνο, ὅπῃ τῶντι εἶναι τοῖστον. Τῆς
κατορθωθῆτος, πρέπει νὰ ἀφίνωμεν εἰς τὰ πάθη
τῆς δέξων ἰσχύ· ἐπειδὴ τότε δὲν προξενῶν ἄλλο,
ἢ ὅτι ὠφέλειαν· ἐπειδὴ τότε εἶναι ὡσανὺ οἱ ἀνεμοὶ
εἰς τὸν ναύτην, οἱ ὅποιοι ὅταν φυσῶν ἐπιπιδείως καὶ
τακτικά, πόσον ὀτυχέστερα καὶ ταχύτερα τὸν κάμνουν
νὰ ταξιδύῃ, ὅσον σφοδρότεροι ἠθέλων εἶναι (1).

Αὐτὴ μάλιστᾶ ἢ ἐνέργεια εἶτ' ἐν δραστηριότητι τῆς
παθῶν εἶναι ὄχι μόνον ἐπωφελῆς, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαία
εἰς τὸν ἀνθρώπον. Ἡ ἀδράνεια, ὅπῃ ἔχει τόσῳ ἰ-
σχύ εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον, δὲν ἔχει ὀλιγωτέραν
εἰς

(1) Τὰ καλὰ, ὅπῃ προξενῶνται καὶ εἰς τὸ κατὰ μέρος καὶ εἰς
τῆς κοινότητα ἀπὸ τὰ σφοδρὰ πάθη, ὅταν διδύκωνται ἀπὸ τὸν ὀρ-
θὸν λόγον, τὰ ἀπειθμεῖ καὶ τὰ ἀποδείχνη κατὰ πλάτος ὅτι πολ-
λῶν παραδειγμάτων ὁ Εὐβείτιος (ἐν τῆς πρὸ Πινάματος Συγ-
γραμμάτι Οὐμλ. Γ'. Κεφ. 6. 7.) καὶ ἐν γένει ἠμπορέμεν καὶ
εἰπῶμεν, ὅτι πολλὰ δάειθμοὶ εἶναι αἱ μεγάλα πράξεις, ὅπῃ
δὲν ἐκινήθησαν, εἶτ' ἐν δὲν παρήχθησαν ἀπὸ καὶ εἴνα ἰσχυ-
ρόν.

Κεφ. Β'. Ἀγάπη ἔμισος ἡμῶν αὐτ. 97

εἰς τὸν ἡθικόν. Κάθε ἀνθρώπος ἀντίσταται εἰς τὸν κόπον, καθὼς κάθε φυσικὸν σῶμα εἰς τὴν κίνησιν· εἰς ἕναν εἶναι ἀναγκαῖος εἷας ὠθισμός, εἰς ἄλλον εἶναι ἀναγκαῖον εἷα πάθος, διὰ τὴν ἐξυπνίσιν καὶ τὴν ἀγάλην ἀπὸ τῆς ἀργίας. Ἡ παρσιία εἷος κακῆ, τὸ ὁποῖον τῆ κάμνει τὴν ὑπαρξιν ὀχληραν, ἡ θεα εἷος ἀγαθῆ, τῆ ὁποῖα τὴν σέρησιν δὸν ἡμπορεῖ νὰ τὴν ὑποφέρῃ χωρὶς παραγλιῶτε, εἷα μῖσος ἐπομῶως ἐκείνη τῆ κακῆ, τὸ ὁποῖον νὰ ὑπερνικῆ τὴν εἰς τῆς κόπης ἀντίστασιν, μία ἀγάπη τῆ τῆ ἀγαθῆ, ἡ ὁποῖα νὰ ὑπερβάλλῃ τὴν εἰς τὴν ἀργίαν ὑπέρρεπειαν, αὐτὰ ἀπαιτῶνται ἀναγκαῖως διὰ τὴν κινήσιν εἰς τὸ νὰ ἐνεργῆ, διὰ τὴν χωρὶς τῆ ἡθελε ζῆ εἰς μίαν παντοτεινὴν ἀποραξίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Ἀγάπη ἔμισος ἡμῶν αὐτῶν.

Ἡ ἀγάπη ἡμῶν αὐτῶν εἶναι τὸ πρῶτον καὶ φυσικώτερον πάθος, ὅπερ ἔχομεν. Ἀπὸ τῆς πρῶτης σιγμῆς, ὅπερ ἀρχίζομεν νὰ λαμβάνωμεν συναιδήσιν, εἶτ' ἐν συνείδησιν τῆς ὑπάρξεώς μας, ἀρχίζομεν ἐν ταύτῃ καὶ νὰ φιλωμεν, ἔτος εἰπεῖν, ἑαυτῆς. Ἐπειδὴ νὰ αἰδαῖται τινὰς ὅτι ὑπάρχει, καὶ νὰ μὴν ἀγαπᾶ νὰ ὑπάρχη καλῶς, ἡθελον εἶναι δύο πράγματα ἀσυμβίβαστα, καὶ μάλιστα προδήλως ἀντιφατικά. Διὰ τὴν τὸ νὰ μὴν ἀγαπᾶ τις νὰ ὑπάρχη καλῶς, ὅβρι νὰ μὴν ἔχη ἡδονὴν νὰ ἀπολαμβάνῃ μίαν ὑπαρξιν ἡδονικῶς, ἡθελον εἶναι τὸ ἴδιον ὡς αὐτὸ νὰ μὴν ἔχη ἡδονὴν ἐκείνη, τὸ ὁποῖον ἡδύει.

Ἡ ἀγάπη ἡμῶν αὐτῶν, κοντὰ ὅπερ εἶναι τὸ φυσικώτερον πάθος, εἶναι προσέτι καὶ τὸ δικαιότερον· ἐ-
Elem. di Filos. T. IV. G πει-